

Obrazovanje za nove tehnologije

Tehnologije danas u velikoj mjeri oblikuju naše živote. Trebamo ih kontrolirati kako bi nam upotreba istih pomogla da rastemo u vrlinama.

16.03.2015.

Nove generacije se rađaju u međusobno povezanom svijetu koji nije bio poznat njihovim roditeljima dok su odrastali. Dobivaju brzi pristup Internetu, društvenim mrežama, sobama za razgovore (chat rooms) i konzolama za videoigre.

Njihova sposobnost učenja u tom području napreduje istim vratolomnim koracima kao i razvoj novih tehnologija.

Djeca i mladi ljudi su od rane dobi izloženi svijetu koji izgleda kao da je bez granica. Ta situacija nudi dosta koristi, ali također uključuje neke rizike koji obiteljsku blizinu i vodstvo čine potrebnijima.

Trebamo zauzeti pozitivan stav prema „digitalnom dobu“. Kako je Benedikt rekao, ova tehnologija, „ako se mudro koristi, može doprinijeti zadovoljenju težnje za značenjem, istinom i jedinstvom koje ostaje najpotpunija težnja svakog ljudskog bića.“ [1] Ali u isto vrijeme, stvarnost nam daje činjenice koje se ne mogu ignorirati: primjerice, da je preveliko izlaganje djece ekranima povezano sa zdravstvenim rizicima poput pretilosti i nasilnim i poremećenim ponašanjem u školi.

Tehnologija danas u velikoj mjeri oblikuje naše živote. To trebamo kontrolirati na način da nam uporaba istog pomaže u rastu u krijepostima i trebamo paziti da ga djeca ispravno koriste. Obrazovanje u velikoj mjeri zahtijeva strpljenje i planiranje, ali kada se radi o novim tehnologijama roditelji također trebaju sakupiti neko specifično znanje, kako ideje, tako i malo prakse, kako bi razvili čvrste kriterije i ispravno vodili svoju djecu.

Tehnološke naprave su sve više i više povezane s Internetom. To omogućava pristup širokoj publici i otvara mogućnost trenutnog širenja poruke i to gotovo bez troška. S druge strane, razvija nesigurnost o tome tko će i kada imati pristup tim sadržajima.

Iskustvo iz prijašnjih godina pokazuje da nove tehnologije nisu samo alat za povećanje dometa i

razine komunikacije. U određenom smislu, postale su okoliš, „mjesto“ [2] i jedan od povezujućih elemenata u našoj kulturi, kojim se izražava osobni identitet. [3]

U današnje je vrijeme dio zadatka kršćanskih roditelja posvećivati taj okoliš, pomažući djeci da se u digitalnom svijetu krjeposno ponašaju, pokazujući im da je to ujedno i okoliš u kojem mogu izraziti svoj kršćanski identitet. Stalnim i radikalnim promjenama u digitalnom svijetu, ne će biti učinkovito samo osigurati popis pravila koja ubrzo postaju zastarjela. Već je zadaća obrazovanja pomoći mladim ljudima da rasu u krijepostima. Samo tako mogu doći do toga da vode dobar život, stavljajući svoje strasti u red i provodeći kontrolu nad svojim djelovanjima, radosno nadvladavajući prepreke koje ih sprječavaju da u digitalnom svijetu

rastu u krijepostima. Kako je papa Franjo rekao: „pitanja prije svega nisu tehnološka. Moramo se upitati: jesmo li dorašli zadatku da Krista dovedemo u to područje, ili još bolje, *da dovedemo ostale na susret s Kristom?*“[4]

U isto vrijeme, kako bi izbjegli izlaganje djece nepotrebnom riziku, roditelji trebaju učiti kada je prikladno početi upotrebljavati digitalne naprave, te koje su više u skladu sa zrelošću koju su djeca dosegla. U mnogim slučajevima, bit će moguće „uključiti upotrebu filtriranja tehnologije u napravama, kako bi ih, koliko je god to moguće, zaštitili od pornografije i ostalih prijetnji“, [5] istodobno znajući da je krjeposni život jedini neprobojni filter i da je raspoloživ cijelo vrijeme.

Rast u krijepostima: važnost dobrog primjera

Obitelj je škola u krijepostima, koje rastu kroz obrazovanje, planirana djela i očuvanje napora. Božanska milost, s druge strane, pročišćava i podiže krijeposti. [6] S obzirom da je obitelj mjesto gdje se stvaraju prve ideje o dobru i zlu i uči važnost čvrstih vrijednosti, tamo treba biti izgrađena zgrada krijeposti svakog djeteta.

Određeni stilovi života pomažu djeci da pronađu Boga, dok ga ostali stilovi zatiru. Kršćanski roditelji bi prirodno trebali težiti oblikovanju kršćanskog mentaliteta i usaditi ga u svoju djecu, te pokušati od svojih domova stvoriti školu krijeposti. Cilj je pomoći svakom djetetu da nauči donositi odluke s ljudskom i duhovnom zrelošću, u skladu sa svojom dobi. Nove tehnologije su drugi aspekt koji bi trebao biti predstavljen kroz razgovore i u pravilima postavljenim kod kuće, kojih je najčešće malo i ovise o dobi djeteta.

Krijeposti se ne mogu živjeti u izolaciji, u nekim specifičnim aspektima života, a ne u ostalima. Primjerice, pomaganje djeci da ne posustaju pred hirovima u vezi hrane ili igara također će im pomoći da se bolje ponašaju u digitalnom svijetu i obrnuto.

Nove tehnologije privlače svakog. Učenje krijeposti zahtijeva da roditelji trebaju znati kako svoje zahtjeve učiniti zaraznima, postavljajući primjer umjerenosti. Ako djeca vide našu borbu, bit će potaknuti da se i sami više potrudu. Primjerice, kada obraćate pozornost dok pričate s njima: odlažući novine, gaseći televiziju, održavajući kontakt očima s osobom s kojom razgovarate, ne provjeravajući poruke na telefonu. A kada je razgovor bitan, sve bi naprave trebale biti isključene kako ne bi bilo prekidanja. Obrazovanje zahtijeva „mudrost, razumijevanje, mogućnost voljenja i

brigu za davanje dobrog primjera.“ [7]

Dok su još mladi

Djetinjstvo je vrijeme da se počnu vježbati krijeposti, ta da se nauči ispravna uporaba slobode. U ovom se stupnju lakše razvija karakter. Možemo reći da u djetinjstvu razvijamo „autoceste“ kojima ćemo kasnije putovati kroz život.

Iako se bilo koje općenito pravilo može nijansirati, iskustvo mnogih odgajatelja je za djecu kada su vrlo mlada bolje da nemaju napredne elektroničke naprave (tablete, pametne telefone, konzole). Također, kako bi usadili umjerenost i nevezanost, preporučljivo je da ove naprave pripadaju obitelji kao cjelini i da se koriste u zajedničkim prostorima. Roditelji bi trebali osigurati plan da pomognu djeci da budu umjereni u korištenju istih, s obiteljskim rasporedima i pravilima

koja štite ostalo važno vrijeme za učenje, odmor i obiteljski život, te omogućuju dobru uporabu vremena.

Dok djeca uče koristi i granice digitalnog svijeta, roditelji ih također trebaju naučiti vrijednostima izravnog ljudskog kontakta, koji nikakva tehnologija ne može zamijeniti. U prikladno ih vrijeme poput dobrog planinskog vodiča trebamo pratiti na njihovim putovanjima digitalnim okolišem, kako se ne bi ozlijedili ili uzrokovali patnju drugima. Zajedničkim pregledavanjem Interneta, „gubljenjem vremena“ igrajući se na konzoli ili popravljajući postavke na pametnom telefonu imamo prilike za ulazak u dublji razgovor. „Roditelji i djeca trebali bi zajedno raspravljati o onom što vidimo i doživljavamo u cyberspace-u. Također je korisno to dijeliti s drugim obiteljima koje imaju iste vrijednosti i brige.“[8]

Najčešće je za njih u toj dobi bolje da nemaju naprave koje su stalno spojene na Internet. Bolje je slijediti poseban plan, s jasno postavljenim vremenima i mjestima Internetskog pristupa (isključivanje naprava tijekom noći). Dok djeca trebaju naučiti zaštititi se od opasnih situacija, također trebaju mirnu savjest znajući da se uvijek mogu obratiti roditeljima za pomoć. Kako je sv. Josemaría učio, „idealni stav roditelja više leži u tome da postanu prijatelji svoje djece koji će biti raspoloživi dijeliti njihove strahove, koji će slušati njihove probleme, koji će im pomoći na učinkovit i prihvatljiv način.“ [9]

Adolescenti

Djeca kada uđu u adolescenciju snažno zahtijevaju sfere slobode kojom često još nisu spremni ispravno rukovati. To ne znači da im moramo oduzeti njihovu pravednu

autonomiju. Češće je roditeljski zadatak teži: naučiti djecu da odgovorno upravljaju svojom slobodom. Tek će tada biti sposobni postići širinu pogleda koja im omogućuje da streme prema višim ciljevima.

Kako je Benedikt XVI naglasio: „obrazovanje znači osigurati ljudima istinsku mudrost, koja uključuje vjeru, kako bi ušli u vezu sa svijetom; znači opskrbiti ih s dostatnim smjernicama u redu misli, sklonosti i sudova.“[10] Adolescenti se slobodno trebaju otvoriti formaciji. Premda će određena pravila uvijek biti potrebna za obiteljski život, roditelji ovdje imaju temeljni izvor: dijalog. Važno je objasniti svako „zašto“ određenih načina ponašanja, koje mladi ljudi možda vide kao prekrute, kao i izvorne razloge određenog načina činjenja stvari koje mogu doživljavati kao granice, ali koje u stvarnosti nisu beznačajne zabrane

već snažne potvrde kovanja prave osobnosti, omogućujući mladim ljudima da idu protiv struje.

Učinkovitije je od početka pokazati koliko je krijepost privlačna, pozivajući se na velikodušne ideale koji pune srca mladih ljudi, velike ljubavi koje ih pokreću: odanost prijateljima, poštovanje prema drugima, potreba da žive umjereno i skromno i td.

Roditeljski je posao ovdje olakšan kada znaju koje su sklonosti njihove djece. To ne zahtjeva „špijuniranje“ djece, već stvaranje dovoljno povjerenja prema njima kako bi se osjećali ugodno pričati o onome što ih privlači, kako bi znali što ih zanima i, kada je prikladno, provoditi vrijeme s njima i dijeleći njihove interese. Neki mladi ljudi imaju blogove ili koriste društvene mreže, a da njihovi roditelji nisu svjesni toga i nisu nikada pogledali što na njima pišu, tako da djeca mogu

misliti da roditelje nije briga ili da im se ne sviđa što rade. Za neke će roditelje gledanje s vremena na vrijeme onoga što im djeca pišu ili rade na Internetu biti ugodno otkriće i izvor obogaćenja za obiteljski život i razgovore.

Te su godine također prikladne za usađivanje vrijednosti strogosti u korištenju naprava, uređaja i softvera (aplikacija i td.). Roditelji trebaju naučiti djecu kako da žive nevezanost, ne samo radi cijene hardvera i softvera, već i stoga što „kada osjećaji ne dominiraju nama, idemo od jedne stvari do druge bez razboritosti u potrazi za onim što je moderno“.[11] Takvo ponašanje nekada ohrabruju i oni koji prodaju te naprave, naglašavajući snažan utjecaj na djecu protiv kojeg se teško boriti.

Adolescente također treba naučiti da žive samo-ograničavajuće što se tiče

vremena koje provode na društvenim mrežama, video konzolama, igricama na mreži i td. Ovdje će biti od velike pomoći vrlo dobro objašnjavanje razloga za takvo ponašanje, kao i, iznad svega, davanje dobrog primjera. Osobno živjeti ove smjernice najbolji je način na koji roditelji mogu izraziti njihovu važnost u atmosferi ljubavi i slobode.

Znati kako objasniti razne „zašto“ ne zahtjeva napredno tehničko znanje. U mnogo slučajeva savjet koji djeca trebaju za njihovo ponašanje u digitalnom okolišu je isti koji trebaju za njihovo ponašanje u društvu: dobre manire, skromnost i poštenje, poštovanje prema drugima, čuvanje pogleda, samo-kontrola i td.

Ovisno o dobi svakog djeteta, ključno je voditi duboke razgovore o vođenju njihovih sklonosti i o iskrenom prijateljstvu. Dobro je podsjetiti djecu da je ono što je objavljeno na

Internetu najčešće dostupno
nebrojenim ljudima bilo gdje na
svijetu i da gotovo svaka radnja koju
obave u digitalnom svijetu ostavlja
trag kojim se može pristupiti
pretragama. Digitalni je svijet
beskrajan prostor kojim se djeca
trebaju naučiti prirodno kretati, ali i
s mnogo zdravog razuma. Ako niti
jedno dijete ne bi počelo razgovarati
s prvom osobom koju sretne na ulici,
to se ne bi trebalo raditi ni na mreži.
Učinkovita i otvorena obiteljska
komunikacija pomoći će djeci da
razumiju sve to i da stvore atmosferu
povjerenja u kojoj mogu reći bilo
koje pitanje i razriješiti nesigurnosti.

Juan Carlos Váscquez

[1] Benedikt XVI, *Poruka za 45.*
Svjetski dan komunikacija (2011).

[2] Benedikt XVI, *Poruka za 47.*
Svjetski dan komunikacija (2013).

[3] Benedikt XVI, *Poruka za 43. Svjetski dan komunikacija* (2009).

[4] Obraćanje Papinskom vijeću za društvene komunikacije, 21. rujna 2013.

[5] Papinsko vijeće za društvene komunikacije, „Crkva i Internet“ (2002.), br. 11.

[6] *Katekizam katoličke crkve*, br. 1839.

[7] Sv. Josemaria, *Susret s Kristom*, br. 27.

[8] Papinsko vijeće za društvene komunikacije, „Crkva i Internet“ (2002.), br. 11.

[9] Sv. Josemaria, *Susret s Kristom*, br. 27.

[10] Benedikt XVI, Obraćanje talijanskim biskupima, 27. svibnja 2008, „Krizu u obrazovanju“, br. 11.

[11] Franjo, Obraćanje u Bazilici
Velike Gospe, 4. svibnja 2013, br. 3.

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/obrazovanje-za-nove-
tehnologije/](https://opusdei.org/hr-hr/article/obrazovanje-za-nove-tehnologije/) (10.03.2026.)